

---

## Notiser

---

### MEDISINSK NYTT

ÅSLAUG HELLAND

Email: [aslaug.helland@gmail.com](mailto:aslaug.helland@gmail.com)

Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: [trine.b.haugen@hf.hio.no](mailto:trine.b.haugen@hf.hio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: [erlend.hem@medisin.uio.no](mailto:erlend.hem@medisin.uio.no)

Tidsskriftet

---

## Kronisk smerte etter ryggmargsskade

Skade på ryggmargen medfører ofte kronisk smerte. Man vet at mikroglia blir aktivert i ryggmargen etter klinisk og eksperimentell ryggmargsskade, men den underliggende mekanismen bak smertene har vært ukjent.

Ny forskning har nå vist at kjemokinet CCL21 blir oppregulert i ryggmargen ved skade (J Neurosci 2007; 27: 8893 – 902). Dette transporteres så til thalamus, hvor CCL21 aktiverer mikroglia som sender smertesignaler videre.

Forskerne benyttet rotteforsøk og injiserte først CCL21 i thalamus hos friske rotter. Dette induserte mikrogliaaktivering, og rottene fikk smerter. Deretter viste forskningsgruppen at rotter med ryggmargsskade og smerter fikk smertelindring ved at CCL21 i thalamus ble blokkert med antistoff.

---

## Nisje for spermienes stamceller oppdaget

Den kontinuerlige produksjonen av spermier forutsetter tilstedeværelse av stamceller i testikkelen. Stamceller er avhengig av sitt mikromiljø, eller nisje, for å fornye seg. En slik testikkelsespesifikk nisje har ikke vært kjent for pattedyr. Nå har japanske forskere brukt bildeanalyse til å studere testikulær nisje i mus (Science 2007; 317: 1722-6).

Udifferensierte spermatogonier ble fluorescensmerket og filmet i intervaller i fire dager. Dette ga grunnlag for en tredimensjonal rekonstruksjon av kandidatstamcellenes lokalisering. Resultatene avslørte at de testikulære stamcellene ikke er tilfeldig plassert rundt eller langs de seminiferøse tubuli, men er anriket nær blodkar og leydigceller.

Lokaliseringen antyder nye kandidatsignaler som påvirker proliferasjon og differensiering av stamcellene i testikkel. Dette kan gjøre det mulig å dyrke stamcellene i kultur, noe som på sikt kan få betydning for human stamcelleterapi.

---

## Zoledronsyre reduserer dødelighet

Zoledronsyre intravenøst en gang i året reduserer mortaliteten og nye frakturer hos eldre som er operert pga. hoftefraktur. Det er konklusjonen i en ny prospektiv, placebokontrollert undersøkelse (N Engl J Med 2007; 357: 1799 – 809).

Studien omfattet 2 100 pasienter, som ble operert for en hoftefraktur i de foregående tre måneder. De ble randomisert til zoledronsyre (5 mg) eller placebo. Alle fikk tilskudd med D-vitamin og kalsium. Pasientenes gjennomsnittsalder var 75 år. Etter to år var insidensen av nye frakturer (uansett type) 8,6 % blant intervensjonspasientene mot 13,9 % i kontrollgruppen. Dette tilsvarer en reduksjon på 35 %. Mortaliteten var 28 % lavere i zoledronsyregruppen (9,6 % mot 13,3 %).

---

## Kvikksølv i vaksiner uten nevrologiske senfølger

Det kvikksølvholdige konserveringsmidlet thimerosal, som brukes i bl.a. vaksiner, øker ikke risikoen for nevrologiske senfølger hos barn. Det er konklusjonen i en ny studie (N Engl J Med 2007; 357: 1281 – 92).

Forskerne vurderte 42 nevropsykologiske effektmål hos over 1 000 barn i alderen 7 – 10 år. Barnas eksponering for kvikksølv, fra den prenatale periode og frem til sju måneders alder, ble kvantifisert retrospektivt. I gjennomsnitt ble de eksponert for 112,5 µg kvikksølv.

Forskerne fant få og beskjedne signifikante korrelasjoner – både positive og negative – mellom effektmålene og eksponeringen.

---

## P-piller beskytter mot kreft

P-piller øker ikke risikoen for kreft. Tvert imot kan de være forbundet med en generell beskyttende effekt mot maligne sykdommer. Det er konklusjonen i en observasjonsstudie med lang oppfølgingstid (BMJ 2007; 335: 651 – 8).

Studien omfattet 46 000 kvinner, som var blitt rekruttert i 1968 – 69 via 14 000 allmennpraksisklinikker i Storbritannia. Halvparten av kvinnene brukte aldri p-piller, mens de øvrige fikk p-piller ordinert minst én gang. Den gjennomsnittlige oppfølgingsperioden var på 24 år.

I forhold til kontrollgruppen hadde kvinnene som fikk p-piller, lavere risiko for kolorektal-, livmor- og ovariekreft samt de gynekologiske kreftformer til sammen (kreft i livmor, ovarie og livmorhals). Det var 12 % risikoreduksjon for alle typer kreft til sammen. Det var imidlertid ingen forskjell i brystkreftforekomst mellom gruppene. Forskerne fant også en statistisk signifikant tendens til økt risiko for livmorhalskreft og tumorer i sentralnervesystemet forbundet med langtidsbruk av p-piller.

---

## Screening for depresjon reduserer sykefravær

Screening av medarbeidere for depresjon identifiserer depressive pasienter. Dersom de får adekvat behandling, reduseres også fravær fra arbeidsmarkedet. Det er konklusjonen i en stor, prospektiv randomisert studie (JAMA 2007; 298: 1401 – 11).

Forskerne screenet 260 000 medarbeidere fra 16 virksomheter i USA. Ca. 6 500 ble nærmere screenet for depresjon, og diagnosen ble stilt hos 604 personer, som inngikk i randomiseringen.

Etter ett års behandling var andelen som hadde erfart en bedring i depresjonen høyere i intervensjonsgruppen (31 % mot 22 %). Andelen som hadde remisjon var også høyere i intervensjonsgruppen (26 % mot 18 %). Intervensjonspasientene arbeidet to uker mer i året enn kontrollpasientene.

---

## Seks og 12 timers øyeokklusjon har samme effekt

Om det ordineres seks eller 12 timers okklusjon per dag av det beste øyet hos et barn med amblyopi, gjør ingen nevneverdig forskjell. Det er konklusjonen i en prospektiv, randomisert studie (BMJ 2007; 335: 707 – 13).

Studien omfattet nesten 100 barn med amblyopi som følge av skjeling eller stor brytningsforskjell. Barna var 3 – 8 år gamle. De fikk enten seks eller 12 timers okklusjon per dag. Behandlingen fortsatte inntil synsstyrken var stabil. Okklusjonen ble utført med en lapp med innebygd føler, som gjorde det mulig å måle når den ble brukt.

Man oppnådde forbedret synsstyrke på det svake øyet, både med kort og med lang ordinert okklusjonsbehandling. Det var ingen signifikant forskjell i forbedringen i synsstyrke mellom de to gruppene. Men det var heller ikke signifikant forskjell på tiden som lappen reelt ble båret i de to gruppene, nemlig henholdsvis fire og seks timer.

---

## Daglig veiing ved hjertesvikt

Hurtig vektøkning øker risikoen for innleggelse med opptil åtte ganger i den etterfølgende uken hos pasienter med hjertesvikt. Det er konklusjonen i en prospektiv pasient-kontroll-studie (Circulation 2007; 116: 1549 – 54).

Studien bekrefter en antakelse om at væskeretensjon og dermed vektøkning forekommer før innleggelse pga. akutt hjertesvikt. Ut fra et befolkningsgrunnlag på 11 000 personer identifiserte forfatterne 134 pasienter som i løpet av en 18 måneders periode ble innlagt pga. en akutt forverret hjertesvikt. De ble sammenliknet med 134 parede kontrollpersoner, som ble innlagt av andre årsaker. Pasientene veide seg daglig, og dataene ble sendt elektronisk til et monitoreringsanlegg.

---

Publisert: 29. november 2007. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 31. august 2026.